

Nr 33.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av § 16 mom. 6 värnpliktslagen den 17 september 1914; given Stockholms slott den 16 januari 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 16 mom. 6 värnpliktslagen den 17 september 1914.

Härigenom förordnas, att § 16 mom. 6 värnpliktslagen den 17 september 1914 skall hava följande ändrade lydelse:

§ 16.

6. Sådan frikallelse — — — återförvärvats.

Vad i detta moment stadgas skall äga tillämpning endast till och med de inskrivningsförrättningar, som äga rum år 1925; dock skall den stadgade förmånen tillkomma även sådan i samma moment avsedd värnpliktig, som varit skyldig att inställa sig till inskrivning år 1925 eller tidigare men på grund av laga förfall inskrives först år 1926 eller senare.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
16 januari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Efter gemensam beredning inom lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet Nilson, följande:

»Uti § 16 mom. 5 och 6 värnpliktslagen stadgas följande:

5. Nu har utländsk man, som icke förut varit svensk medborgare, blivit genom naturalisation upptagen till medborgare här i landet; fyller han det år, inskrivningen sker, minst tjugusex år eller kan han med intyg styrka, att han i utlandet gjort militärtjänst under längre tid, än vad i § 27 mom. 1 sägs, då skall han frikallas från värnpliktens fullgörande under fredstid.

6. Sådan frikallelse äge ock den tillgodonjuta, som från riket avflyttat till land inom främmande världsdel och därefter åter hit inflyttat; dock under villkor: att avflyttningen icke skett i strid med då gällande föreskrifter om utvandring,

att han under det år, han återinflyttat, fyllt minst tjuguatta år, samt

att minst nio år förflutit från avflyttningen till återinflyttningen, häri således icke inberäknad den tid, som vistelsen i riket varat, innan förlorad svensk medborgarrätt återförvärvats.

Vad i detta moment stadgas skall äga tillämpning endast till och med de inskrivningsförrättningar, som äga rum år 1920; dock skall den stadgade förmånen tillkomma även sådan i samma moment avsedd värnpliktig, som varit skyldig att inställa sig till inskrivning år 1920 eller tidigare men på grund av laga förfall inskrives först år 1921 eller senare.

Då de uti mom. 5 och 6 intagna bestämmelserna infördes i värnpliktslagen, vilket skedde genom lag den 11 juni 1909, föreskrevs, att bestämmelserna i mom. 6 skulle äga tillämplighet endast till och med de inskrivningsförrättningar, som ägde rum år 1914. Rörande anledningen till denna begränsning anförde vid det tillfälle, då proposition i ämnet beslöts, föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet, att han måste i huvudsak dela de betänkligheter, som av hörda myndigheter uttalats i fråga om den för återinvandrare tillämnade eftergift. Det syntes icke vara möjligt att då beräkna, huru den föreslagna bestämmelsen komme att verka. Kanske skulle det visa sig, att den blott öppnade en ny utväg för dem, som ville undslippa värnplikten. Under sådana omständigheter syntes rådligt att begränsa bestämmelsens giltighet till viss tid, t. ex. fem år, varunder man kunde vinna erfarenhet om bestämmelsens verkningar på emigrationen.

Uti det förslag till ny värnpliktslag, som förelades 1914 års senare riksdag, lämnades bestämmelsen i mom. 6 oförändrad och utsträcktes tiden för dess giltighet. Beträffande anledningen härtill yttrade dåvarande departementschefen till det vid Kungl. Maj:ts proposition i ärendet fogade statsrådsprotokoll, att till ledning för bedömande, huruvida samma bestämmelse borde bibehållas, utredning om dess verkningar företagits inom lantförsvarsdepartementet genom en tillkallad sakkunnig person. Av denna utredning syntes emellertid framgå, att den gångna tiden lämnat alltför ringa erfarenhet, för att därå skulle kunna grundas ett slutligt omdöme i frågan. Å ena sidan hade de tidigare betänkligheterna icke fått sådan bekräftelse, att man för den skull borde låta bestämmelsen upphöra att gälla, men å andra sidan hade ej heller nyttan av bestämmelsen blivit så bestyrkt, att tiden för dess antagande utan begränsning kunde anses vara inne. Lämpligast syntes därför vara att ånyo meddela samma stadgande för viss tid, bestämd så lång, att inom dess utgång tillräcklig erfarenhet borde vara vunnen. Enligt föreliggande förslag skulle stadgandet fortfarande gälla till och med de inskrivningsförrättningar, som ägde rum år 1920.

Mot vad sålunda anförts framställdes från riksdagens sida icke någon erinran, och erhöll mom. 6 följaktligen den lydelse, som ovan nämnts.

Då, såsom förut angivits, tiden för berörda stadgandes giltighet utgår med avslutandet av innevarande års inskrivningsförrättningar, kunde det ifrågasättas, huruvida icke nu borde upptagas till prövning frågan om stadgandets definitiva införlivande med värnpliktslagens bestämmelser. Med hänsyn därtill, att en omarbetning av värnpliktslagen lär komma att äga rum i sammanhang med genomförandet av den påbörjade allmänna revisionen av vårt försvarsväsende, torde man emellertid, i avvaktan härpå, för närvarande böra inskränka sig till att giva det nu gällande provisoriska stadgandet förlängd giltighet under ytterligare någon tid, förslagsvis till och med de inskrivningsförrättningar, som äga rum år 1925.»

Departementschefen uppläste härefter ett i överensstämmelse med vad sålunda anförts uppgjort »Förslag till lag om ändrad lydelse av § 16 mom. 6 värnpliktslagen den 17 september 1914» samt hemställde, att detta förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. E. Odhner.